Pedagogische begeleidingsdienst
Huis van het GO!
Willebroekkaai 36
1000 Brussel

LEERPLAN DERDE GRAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

OPVOEDING EN BEGELEIDING

SPECIFIEK GEDEELTE

DUBBELE FINALITEIT

EERSTE EN TWEEDE LEERJAAR
(5de en 6de jaar)

LEERPLANNUMMER
3DA/OPVOEDING

INSPECTIENUMMER
GSO-2024-1351-Gemeenschapsonderwijs-adv-V25

Versiedatum
31/01/2025

STUDIEDOMEIN

MAATSCHAPPIJ & WELZIJN

Inhoudstafel

Inleiding **3**
Samenhang 3
Uitgangspunten 3
Eigenheid van de studierichting 3
Doelgroep 4
Onderwijskwalificatie 5
Logische doorstroommogelijkheden 5
Gepersonaliseerd Samen Leren 6
Ruimte voor het eigen pedagogisch project 6

Opbouw van de leerplandoelen **7**
Herkomst van de doelen 7
De leerplandoelen 7
Subdoelen 8
Minimale inhoudelijke afbakening 8
Nummering van de leerplandoelen 8

Leerplandoelen **10**
Generieke doorstroomcompetenties 10
Toegepaste gedragswetenschappen: psychologie 11
Toegepaste gedragswetenschappen: pedagogiek 12
BK-doelen 13

Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen **27**
Samenhang ‘doelen die leiden naar een of meer erkende beroepskwalificaties’ – leerplandoelen **28**
Concordantie beroepskwalificatie – leerplandoelen **30**
Minimale materiële vereisten **31**
Vakkenkoppeling **32**
Pedagogisch – didactische ondersteuning **33**

Inleiding

Samenhang

Dit is een leerplan voor het specifieke gedeelte dubbele finaliteit, derde graad. Dit leerplan moet in samenhang gelezen worden met het leerplan 'Derde graad secundair onderwijs - Basisvorming dubbele finaliteit'.

Tussen het leerplan van het specifieke gedeelte en het leerplan van de basisvorming is een overlap of samenhang tussen leerplandoelen mogelijk. Indien dit het geval is, wordt dit in de GO! Navigator aangeduid, aangevuld met concrete handvaten om deze doelen op een functionele manier te integreren.

Uitgangspunten

Bij het formuleren van de doelen voor het specifiek gedeelte is er over gewaakt dat het ambitieniveau hoog ligt voor alle leerlingen. Bovenop de doelen die opgenomen zijn in het curriculumdossier heeft het GO!, vanuit haar ambitie om kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden aan alle leerlingen, GO!-doelen toegevoegd. Het geheel van de leerplandoelen specifieke vorming is evenwichtig opgesteld met oog voor de haalbaarheid voor alle leerlingenprofielen en met bijzondere aandacht voor het evenwicht tussen de basisvorming en het specifiek gedeelte.

Eigenheid van de studierichting

De leerlingen krijgen een pakket **basisvorming voor de dubbele finaliteit** met inhouden uit de zestien sleutelcompetenties.

De specifieke vorming bestaat daarnaast ook uit leerplandoelen die **voorbereiden op vervolgonderwijs**:

- WD 01.01 Algemene doorstroomcompetenties: Generieke doorstroomcompetenties
- WD 14.03 Gedragswetenschappen: Toegepaste gedragswetenschappen – psychologie
- WD 14.04 Gedragswetenschappen: Toegepaste gedragswetenschappen – pedagogiek

In deze studierichting krijgen de leerlingen een pakket gedragswetenschappen. Ze worden geïntroduceerd in verschillende deelaspecten van de psychologie zoals ontwikkelingspsychologie, gezondheidspsychologie en sociale psychologie. Ze maken ook kennis met verschillende deelaspecten van de pedagogiek, zoals de orthopedagogie.
Tot slot maken generieke onderzoekscompetenties een belangrijk deel uit van deze studierichting. Ze worden gerealiseerd met de specifieke inhouden van de studierichting.

In deze studierichting worden daarnaast binnen de specifieke vorming de competenties van de **beroepskwalificatie kinderbegeleider baby's en peuters** en de **beroepskwalificatie kinderbegeleider schoolgaande kinderen** gerealiseerd. De kinderbegeleider baby's en peuters voedt de baby's en peuters op en verzorgt hen bij hun aankomst en verblijf in de opvang tot het afhaalmoment. De kinderbegeleider schoolgaande kinderen begeleidt de schoolgaande kinderen van de basisschool buiten de schooltijd bij hun aankomst en verblijf in de opvang tot het afhaalmoment. Hij zorgt voor een stimulerende, veilige, hygiënische en gezonde (speel)omgeving. Hij ondersteunt, organiseert en/of begeleidt de baby's, peuters of kinderen bij hun activiteiten, waarbij hij hen stimuleert in hun ontwikkeling en uitgaat van hun talenten en ondernemingszin. Hij geeft hen kansen om hun sociale vaardigheden te oefenen, stimuleert positieve contacten tussen hen onderling en stelt grenzen. Hij herkent hun sociaal-emotionele behoeften en speelt erop in zodat het kind zich goed voelt. Hij ondersteunt de algemene ontwikkeling van de baby, de peuter of het kind door zijn gedrag te observeren, de sociaal-emotionele behoeften te herkennen en erover te reflecteren om het handelen erop af te stemmen. Daarbij worden de ouders als eerste opvoeders erkend en ondersteund; hij luistert actief naar hun bezorgdheden. Door op een opbouwende, positieve manier om te gaan en samen te werken met alle belanghebbenden, afspraken te maken, feedback te vragen en te reflecteren kan de werking van de kinderopvang verder verbeterd worden.

Doelgroep

Leerlingen die starten in het eerste leerjaar van de derde graad in de dubbele finaliteit hebben door het behalen van de leerplandoelen van de tweede graad de nodige competenties verworven om de overstap naar de derde graad succesvol te kunnen maken.

De leerlingen delen vanuit hun keuze voor een bepaalde studierichting eenzelfde interesse. Maar meer nog dan voor de basisvorming zullen de kenmerken van de leerlingen in de derde graad voor het specifieke gedeelte verschillen. Behalve verschillen op cognitief, psychomotorisch en sociaal-affectief vlak zijn er ook verschillen door de gevolgde vooropleiding.
In de tweede graad hebben leerlingen gekozen voor een studierichting gekoppeld aan een finaliteit.

- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die als een vooropleiding van deze studierichting wordt ingericht, hebben basiscompetenties verworven met het oog op het realiseren van de gekoppelde beroepskwalificatie(s). In de derde graad worden deze competenties verder verfijnd, verbreed en verdiept. Daarnaast verhoogt de mate van zelfstandigheid bij het realiseren van de leerplandoelen.
  Aanvullend hebben deze leerlingen in het specifieke gedeelte van de tweede graad leerplandoelen verworven die gekoppeld zijn aan wetenschapsdomeinen die in de derde graad aan bod komen. Op een aantal van deze doelen wordt in de derde graad verder gewerkt. Deze leerplandoelen worden beschouwd als noodzakelijke doelen om succesvol aan de derde graad deel te nemen. In de GO! Navigator wordt de link gelegd tussen de doelen van de tweede en de derde graad (verticale samenhang).
  Leerlingen uit de volgende studierichting hebben een vorming gevolgd die als een logische vooropleiding kan worden beschouwd:
    - Maatschappij en Welzijn
- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die tot hetzelfde (sub)domein behoort uit een andere finaliteit (doorstroom) hebben een meer abstracte vorming genoten met minder aandacht voor concrete toepassingen. Deze leerlingen hebben (mogelijk) minder basisvaardigheden en / of basiskennis verworven in vergelijking met de leerlingen die uit een logische vooropleiding komen.
- Leerlingen die een studierichting gekozen hebben die inhoudelijk minder of niet aanleunt bij deze studierichting hebben minder of geen voorkennis.

Vanuit het bovenstaande gegeven kunnen de leerlingen voor het specifieke gedeelte beschouwd worden als een zeer heterogene groep. Daarom is het belangrijk om, bij het begin van de graad, de beginsituatie van elke leerling goed in kaart te brengen, om zo als lerarenteam zicht te krijgen op de kenmerken van de leerlingengroep en een leerlijn uit te werken die nauw aansluit bij de beginsituatie en de mogelijkheden van de leerlingen waarbij er aandacht is voor het wegwerken van eventuele hiaten bij de start van de derde graad. Hierbij heeft het lerarenteam de vrijheid en verantwoordelijkheid om leerplandoelen in te plannen in zowel het eerste als tweede jaar van de derde graad volgens de noden, behoeften en mogelijkheden van hun leerlingengroep. Daarnaast heeft het lerarenteam de vrijheid om te bepalen op welke manier de doelen functioneel geclusterd en aangeboden kunnen worden binnen de derde graad.

Onderwijskwalificatie

Een onderwijskwalificatie geeft weer wat je moet kennen en kunnen om verdere studies aan te vatten, te functioneren in onze maatschappij of een bepaald beroep uit te oefenen. In de Vlaamse kwalificatiestructuur zijn de kwalificaties ondergebracht op 8 niveaus, van basisonderwijs tot universiteit.

Deze studierichting situeert zich op VKS-niveau 4. De uitgangspunten voor een VKS-niveau 4 zijn:

- Kennis en vaardigheden:
    - concrete en abstracte gegevens (informatie en begrippen) uit een specifiek domein interpreteren
    - reflectieve cognitieve en productieve motorische vaardigheden toepassen
    - gegevens evalueren en integreren
    - strategieën ontwikkelen voor het uitvoeren van diverse taken en om diverse, concrete, niet-vertrouwde (maar weliswaar domeinspecifieke) problemen op te lossen
- Context, autonomie en verantwoordelijkheid:
    - handelen in een combinatie van wisselende contexten
    - autonoom functioneren met enig initiatief
    - volledige verantwoordelijkheid voor eigen werk opnemen
    - het eigen functioneren evalueren en bijsturen met het oog op het bereiken van collectieve resultaten

De verwachtingen uit de onderwijskwalificatie vormen een hulpmiddel voor leraren en vakgroepen om de afbakening van de leerplandoelen concreet vorm te geven.

Logische doorstroommogelijkheden

Opvoeding en begeleiding is een studierichting met een dubbele finaliteit. Dat houdt in dat de leerling voorbereid wordt op succesvolle doorstroom naar een job op de arbeidsmarkt of naar 7de leerjaren, graduaatsopleidingen of professionele bacheloropleidingen binnen hetzelfde interessegebied.

Voor de richting Opvoeding en begeleiding is het meest logische 7de leerjaar:

- Persoonsbegeleider (Duaal)

Voor de richting Opvoeding en begeleiding situeren de meest logische professionele bacheloropleidingen zich binnen de studiegebieden:

- Gecombineerde studiegebieden
    - Pedagogie van het Jonge Kind
- Onderwijs
- Sociaal-Agogisch werk
    - Gezinswetenschappen
    - Maatschappelijke Veiligheid
    - Orthopedagogie
    - Sociaal Werk
    - Sociale Readaptatiewetenschappen
    - Toegepaste Psychologie

Doorstroom naar alle andere professionele bacheloropleidingen is niet uitgesloten, maar binnen deze studierichting wordt de leerling er niet specifiek inhoudelijk op voorbereid.

Doorstroom naar academische bacheloropleidingen is niet uitgesloten, maar binnen deze studierichting wordt er niet voldoende voorbereid op academisch hoger onderwijs.

Gepersonaliseerd Samen Leren

De ambitie van het GO! is duidelijk. Gepersonaliseerd samen leren betekent dat we met élke lerende, binnen een sociale context, maximaal rendement nastreven op het vlak van leervermogen, leerwinst en leermotivatie. Vanuit een sterke basis- en vakdidactiek zetten we extra in op 'differentiatie', het verhogen van autonomie via het aanleren van zelfregulerende vaardigheden en 'samen leren'. We maken daarvoor gebruik van evidence-informed praktijken en een onderzoekende aanpak op school. Gepersonaliseerd samen leren in het GO! vindt geïntegreerd plaats binnen de realisatie van het totale curriculum en kan alleen gerealiseerd worden met de actieve betrokkenheid van zowel de lerende, de leraar als het (school)beleid.

Vanuit deze visie willen we samen met alle onderwijsprofessionals ons DNA 'samen leren samenleven' en ons pedagogisch project waarmaken. Het is ons positief antwoord op de diversiteit die we in onze klassen zien, de nood aan een groeipad naar autonomie en de nood om een samenverhaal te maken.

Ruimte voor het eigen pedagogisch project

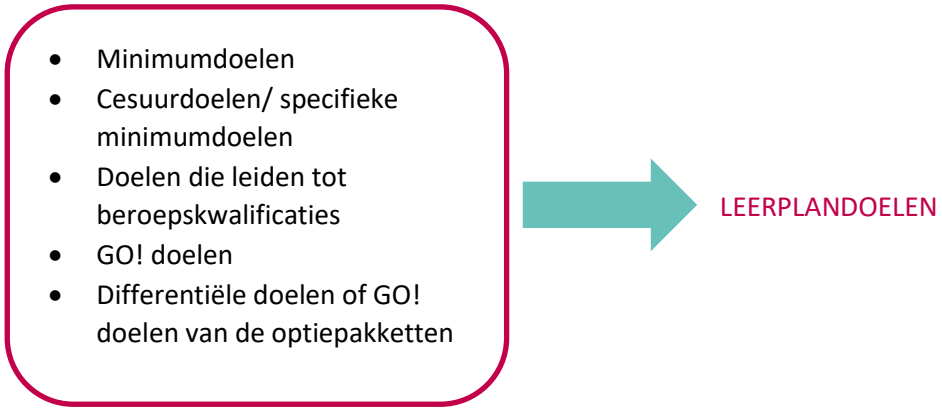
Cruciaal in elke studierichting staat de realisatie van de leerplandoelen. De leerplannen en de lessentabellen van het GO! zijn echter zodanig opgesteld dat het lerarenteam beschikbare ruimte heeft om een schooleigen pedagogisch project te realiseren:

- Enerzijds bieden de leerplannen ruimte om binnen de voorziene tijd zoals aangegeven in de lessentabel, de leerplandoelen verder uit te diepen of te verbreden;
- Anderzijds is er binnen de lessentabel vrije ruimte voorzien waarbij de school eigen accenten kan leggen.

Opbouw van de leerplandoelen

Herkomst van de doelen

De leerplandoelen van het GO! in de tweede en derde graad zijn afkomstig van verschillende bronnen:

De doelen van dit leerplan zijn afkomstig van:

- specifieke minimumdoelen
- doelen die leiden tot beroepskwalificaties
- GO!-doelen

De leerplandoelen

Elk leerplandoel heeft minimum 1 handelingswerkwoord. Een overzicht van de handelingswerkwoorden met, indien nodig, een verklaring is terug te vinden op de GO! Navigator.

Aan elk leerplandoel wordt een beheersingsniveau toegevoegd. Voor de leerplannen van het GO! maken we gebruik van een eigen GO!-taxonomie, geïnspireerd op de Taxonomie van Bloom:

- Memoriseren: Gegevens zoals begrippen, formules… kunnen ophalen zonder gebruik te maken van hulpmiddelen.
  Geen enkel leerplandoel heeft ‘memoriseren’ als beheersingsniveau. Memoriseren zonder context kan immers nooit het einddoel zijn. Memoriseren kan wel een belangrijk element zijn om een leerplandoel te realiseren.
- Begrijpen: Inzicht verwerven en dit inzicht helder kunnen weergeven, al dan niet aan de hand van voorbeelden.
- Toepassen: Formules, technieken, regels… kunnen toepassen.
- Analyseren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden… tot een besluit komen
- Evalueren: Op basis van nieuwe gegevens, informatie, kenmerken, verbanden… en aan de hand van criteria, argumenten… een oordeel onderbouwen.
- Creëren: In het kader van een probleemstelling, onderzoek, opdracht… een product ontwikkelen zoals een oplossing, een realisatie, een presentatie…

Er is geen hiërarchie tussen de verschillende beheersingsniveaus. Wel zal je om een ‘hoger’ beheersingsniveau te bereiken meestal ook gebruik maken van onderliggende beheersingsniveaus, bijvoorbeeld memoriseren om te analyseren.

In de GO! Navigator worden de beheersingsniveaus aan de hand van een filmpje uitgelegd.

Subdoelen

De subdoelen zijn niet vrijblijvend geformuleerd maar maken integraal deel uit van het leerplandoel. Elk subdoel moet bijgevolg aangeboden worden. Alle subdoelen samen dekken het leerplandoel.

Minimale inhoudelijke afbakening

Het concept van de minimumdoelen wordt doorgetrokken naar de leerplandoelen van het GO!. Dit concept houdt in dat de kennis die noodzakelijk is om het leerplandoel te realiseren niet expliciet wordt opgesomd. Indien er twijfel kan ontstaan of een bepaald kenniselement al dan niet tot het leerplandoel behoort, wordt het uitdrukkelijk vermeld via onderliggende bullets. Concreet betekent dit dat de onderliggende bullets deel uitmaken van het leerplandoel en als dusdanig ook aan bod moeten komen.

Om leerplandoelen te realiseren, is er vaktaal nodig. Hoewel vaktaal niet expliciet in de leerplandoelen wordt opgenomen, maakt vaktaal wel deel uit van het leerplandoel. Net zoals dit het geval is bij andere kenniselementen is het aan de leraar om te bepalen welke vaktaal er nodig is om het leerplandoel te realiseren.

Het gehanteerde concept vertrekt van een groot vertrouwen in de professionaliteit van de leraar. Vanuit een professionele deskundigheid zal de leraar bepalen welke kennis er nodig is om het doel te realiseren waarbij de kenniselementen die in de bullets zijn aangegeven of expliciet vermeld in het leerplandoel minimaal worden meegenomen.

Nummering van de leerplandoelen

Boven elk leerplandoel staat er een nummering. De betekenis is de volgende:

BK3_01.01 1

- Links in de eerste rij van elk leerplandoel staat het GO!-volgnummer (bijvoorbeeld BK3_01.01):
  - BK3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat leidt tot een beroepskwalificatie
  - 01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 01.xx hebben betrekking op generieke doelen en zijn op eenzelfde manier geformuleerd in alle studierichtingen van deze graad en deze finaliteit.
    - Doelen van de vorm 02.xx hebben betrekking op specifieke doelen die eigen zijn aan deze studierichting.
- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel (bijvoorbeeld 1 of geen nummer):
  - Het nummer verwijst naar het corresponderend doel in het curriculumdossier.
    De curriculumdossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

BK3_01.01.01 Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld BK3_01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel BK3_01.01.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

In plaats van ‘BK3’ kan het nummer ook beginnen met ‘WD3’:

WD3_01.01.01
01.01.01

- De betekenis van het nummer links (bijvoorbeeld WD3_01.01.01):
  - WD3: Het gaat hier over een doel uit de derde graad dat behoort tot een wetenschapsdomein
  - 01.01.01: Dit is het volgnummer van het leerplandoel.
    - Doelen van de vorm 01.xx.xx hebben betrekking op wetenschapsdomein 01. (In dit geval verwijst 01 naar ‘Algemene doorstroomcompetenties’. In totaal zijn er 16 wetenschapsdomeinen.)
    - Doelen van de vorm xx.01.xx hebben betrekking op subdomein 01 van het betrokken wetenshapsdomein.
    - Het laatste cijfer (xx.xx.01) is het volgnummer binnen het subdomein.

  De lijst van de wetenschapsdomeinen en de subdomeinen is terug te vinden in de GO! Navigator.

- Rechts in de eerste rij van elk leerplandoel staat de herkomst van het leerplandoel:
  - Het nummer (bijvoorbeeld 01.01.01) verwijst naar het corresponderend specifiek minimumdoel in het curriculumdossier.
    De curriculumdossiers zijn terug te vinden op de website van AHOVOKS.
  - Indien er geen nummer staat, gaat het over een GO!-doel.

WD2_09.06.01.01
Subdoel 1

- Ook de subdoelen krijgen een nummering (bijvoorbeeld WD3_01.01.01.01):
  - Dit is het eerste subdoel van het leerplandoel WD3_01.01.01.
- Indien een subdoel overeenkomt met een specifiek minimumdoel wordt de verwijzing naar het specifiek minimumdoel rechts in de tabel opgenomen.
- Niet elk leerplandoel heeft subdoelen.

Leerplandoelen

Generieke doorstroomcompetenties

WD3_01.01.01

01.01.01

De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.

creëren

WD3_01.01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen kiezen een onderzoeksmethode in functie van een gegeven of zelfgekozen onderzoeksvraag.

- onderzoekbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen verzamelen data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

- betrouwbaarheidscriteria

WD3_01.01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen verwerken data en bronnen in functie van de gekozen onderzoeksmethode.

WD3_01.01.01.04

Subdoel 4

De leerlingen synthetiseren de onderzoeksresultaten en formuleren een antwoord op de onderzoeksvraag.

WD3_01.01.01.05

Subdoel 5

De leerlingen rapporteren over de onderzoeksactiviteiten en -resultaten.

- mondelinge of schriftelijke rapportage

WD3_01.01.02

De leerlingen refereren correct aan gebruikte bronnen volgens een wetenschappelijk referentiesysteem.

- relevant wetenschappelijk referentiesysteem
- bronvermelding

toepassen

Toegepaste gedragswetenschappen: psychologie

WD3_14.03.01

14.03.01

De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag en strategieën toe om gezondheidsgedrag van individuen en doelgroepen te bevorderen.

- onderliggende hulpvragen, specifieke noden, culturele of sociaal-economische achtergrond van het individu of de doelgroep
- fasen van gedragsverandering
- individuele strategieën van gezondheidsbevordering op preventief of curatief niveau
- omgevingsstrategieën van gezondheidsbevordering op preventief of curatief niveau
- effecten van motiverende en (non-) directieve gespreksvoering op gedragsverandering

begrijpen

WD14_14.03.02

14.03.02

De leerlingen lichten sociaal gedrag toe.

- sociaal gedrag: groepsprocessen, sociale beïnvloeding

begrijpen

WD3_14.03.03

14.03.03

De leerlingen analyseren de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen verschillende levensloopfasen.

- fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling
- cognitieve ontwikkeling: van sensomotorisch tot formeel-operationeel denken
- morele ontwikkeling
- socio-emotionele ontwikkeling: hechting en identiteit

analyseren

Toegepaste gedragswetenschappen: pedagogiek

WD3_14.04.01

14.04.01

De leerlingen passen (ortho)pedagogische modellen toe op concrete opvoedingssituaties.

toepassen

WD3_14.04.01.01

Subdoel 1

De leerlingen lichten toe wat opvoeding als transactioneel proces inhoudt.

- actoren betrokken bij opvoeding
- primair, secundair, tertiair opvoedingsmilieu
- risicofactoren en beschermende factoren op micro-, meso- en macroniveau die de opvoeding beïnvloeden met inbegrip van bijzondere contexten

WD3_14.04.01.02

Subdoel 2

De leerlingen beschrijven aandachtspunten bij de ondersteuning van kinderen met een mogelijke functiebeperking of stoornis.

WD3_14.04.01.03

Subdoel 3

De leerlingen verklaren gedrag vanuit meerdere perspectieven naast het eigen referentiekader.

WD3_14.04.01.04

Subdoel 4

De leerlingen passen (ortho)pedagogische modellen toe.

BK-doelen

BK3_01.01

1

De leerlingen werken in teamverband met aandacht voor de organisatiecultuur, communicatie en procedures. [1]

toepassen

BK3_01.01.01

Subdoel 1

De leerlingen passen strategieën toe om teamgericht te werken.

BK3_01.01.02

Subdoel 2

De leerlingen passen strategieën toe om doelgericht te communiceren.

BK3_01.01.03

Subdoel 3

De leerlingen passen interne procedures en afspraken toe.

BK3_01.02

2

De leerlingen handelen kwaliteitsbewust. [2]

toepassen

BK3_01.02.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures uit stappenplannen, instructiefiches of handleidingen toe.

BK3_01.02.02

Subdoel 2

De leerlingen passen strategieën voor planning en organisatie toe.

BK3_01.02.03

Subdoel 3

De leerlingen passen strategieën voor kwaliteitscontrole toe.

[1] Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.
[2] Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

BK3_01.03

3

De leerlingen handelen economisch en duurzaam. [3]

toepassen

BK3_01.03.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures toe om kostenbewust om te gaan met materialen, grondstoffen of tijd.

BK3_01.03.02

Subdoel 2

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot milieuvoorschriften.

BK3_01.04

4

De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch. [4]

toepassen

BK3_01.04.01

Subdoel 1

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot veilig handelen.

- garantie van fysieke en psychologische veiligheid van kinderen

BK3_01.04.02

Subdoel 2

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot ergonomisch handelen.

BK3_01.04.03

Subdoel 3

De leerlingen passen procedures toe met betrekking tot hygiënisch handelen.

BK3_01.05

De leerlingen bouwen de eigen deskundigheid op. [5]

toepassen

[3] Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.
[4] Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.
[5] Dit generiek doel wordt gerealiseerd binnen de context van de studierichting.

BK3_02.01

9

De leerlingen hanteren de richtlijnen met betrekking tot voedselveiligheid en voedselhygiëne binnen een professionele context.

- hygiëne- en veiligheidsvoorschriften voor voedingsmiddelen: HACCP, GHP, CCP's en PVA's

toepassen

BK3_02.02

De leerlingen richten de werkplek doelgericht in.

toepassen

BK3_02.02.01

Subdoel 1

De leerlingen leggen het materiaal (als verzamelnaam) klaar in functie van de opdracht.

BK3_02.02.02

Subdoel 2

De leerlingen bergen het materiaal (als verzamelnaam) op na de opdracht.

BK3_02.02.03

Subdoel 3

De leerlingen volgen de voorraad op.

BK3_02.03

De leerlingen hanteren een systematische aanpak bij het plannen en organiseren van hun taken in overleg met het team.

toepassen

BK3_02.04

14

De leerlingen passen principes ter gezondheidsbevordering en preventie van infectie, besmetting en ziekte toe.

- principes ter gezondheidsbevordering en preventie van infectie, besmetting en ziekte bij kinderen (0-12 jaar)
- preventie van wiegendood

toepassen

BK3_02.05

6

De leerlingen observeren het gedrag van kinderen individueel en in groep.

- observatietechnieken en -instrumenten binnen een professionele context
- registratietechnieken en -instrumenten binnen een professionele context
- signaalfunctie
- signalen van comfort en discomfort, alarmsignalen, verontrustende situaties

toepassen

BK3_02.06

6

De leerlingen interpreteren observatiegegevens over kinderen en stemmen hun handelen hierop af.

- reflectiemethodieken
- mogelijke implicaties voor het handelen van (begeleidings)actoren

analyseren

BK3_02.07

6

De leerlingen rapporteren over observaties bij kinderen aan andere (begeleidings)actoren en in een kindvolgsysteem.

toepassen

BK3_02.07.01

Subdoel 1

De leerlingen rapporteren mondeling over observaties bij kinderen aan andere (begeleidings)actoren.

BK3_02.07.02

Subdoel 2

De leerlingen rapporteren schriftelijk of digitaal over observaties bij kinderen in functie van continuïteit van begeleiding.

BK3_02.08

De leerlingen handelen volgens de professionele gedragscode.

toepassen

BK3_02.08.01

Subdoel 1

De leerlingen gaan respectvol om met anderen binnen een professionele context.

- diverse werkcontexten: initiatieven binnen de kinderopvang (0-12 jaar)
- taken en rollen van andere (begeleidings)actoren
- professionele relatie (inclusief scheiding beroepscontext – privé)
- vertrouwensrelatie
- het kindvolgsysteem

BK3_02.08.02

Subdoel 2

De leerlingen handelen volgens deontologische principes.

- verantwoordelijkheidszin
- privacy van kinderen en volwassenen
- beroepsgeheim
- discretieplicht
- aansprakelijkheid
- meldingsplicht
- schuldig verzuim

BK3_02.08.03

Subdoel 3

De leerlingen informeren volwassenen over hulpmiddelen en ondersteuningsinstanties.

- veel voorkomende zorg- en ondersteuningsvragen

BK3_02.09

5

De leerlingen gaan op een positieve en opbouwende manier om met kinderen en volwassenen in functie van de opvang.

toepassen

BK3_02.09.01

Subdoel 1

De leerlingen gaan op empathische wijze om met kinderen en volwassenen.

- visie op zorg, holistische visie op de mens: de generalistische benadering in zorg en ondersteuning
- verschillende opvoedingsvisies, het pedagogisch raamwerk, MEMO-Q
- internationaal Verdrag van de Rechten van het kind
- inclusieve kinderopvang
- afstand en nabijheid, aandacht
- kindhoogte
- welbevinden en betrokkenheid
- zorgnood
- draaglast en draagkracht
- geen waardeoordeel
- empowerment
- zelfredzaamheid en zelfstandigheid
- onvoorwaardelijke positieve aanvaarding
- cultuursensitief handelen
- sensitief-responsief handelen

BK3_02.09.02

Subdoel 2

De leerlingen gaan gepast om met weerstand van kinderen en volwassenen.

BK3_02.09.03

Subdoel 3

De leerlingen gaan op een constructieve manier om met conflicten.

BK3_02.09.04

Subdoel 4

De leerlingen bieden ondersteuning bij moeilijke momenten, verdriet en rouw.

BK3_02.10

14

De leerlingen voeren EHBO uit bij noodsituaties binnen een gesimuleerde professionele context.

- levensreddend handelen bij kinderen (0-12 jaar)

toepassen

BK3_02.11

7

De leerlingen spelen in op sociaal-emotionele behoeften van kinderen.

analyseren

BK3_02.11.01

Subdoel 1
7

De leerlingen herkennen behoeften van kinderen.

BK3_02.11.02

Subdoel 2
7

De leerlingen spelen in op (basis)behoeften van kinderen.

BK3_02.11.03

Subdoel 3

De leerlingen spelen in op sociaal-emotionele behoeften en gevoelens van kinderen.

BK3_02.11.04

Subdoel 4

De leerlingen geven kinderen het gevoel dat ze welkom zijn en erbij horen.

BK3_02.12

15

De leerlingen stimuleren sociale vaardigheden tussen kinderen onderling en stellen grenzen.

creëren

BK3_02.12.01

Subdoel 1

De leerlingen stimuleren sociale vaardigheden tussen kinderen onderling.

BK3_02.12.02

Subdoel 2

De leerlingen zorgen voor structuur en regelmaat doorheen de dag.

BK3_02.12.03

Subdoel 3

De leerlingen maken de dagindeling duidelijk.

BK3_02.12.04

Subdoel 4

De leerlingen dragen bij tot een positieve sfeer in de groep.

- groepsprocessen en groepsdynamica

BK3_02.12.05

Subdoel 5

De leerlingen gaan constructief om met probleemgedrag bij kinderen.

BK3_02.13

16

De leerlingen werken samen met ouders op basis van vertrouwen.

toepassen

BK3_02.13.01

Subdoel 1
16

De leerlingen erkennen ouders als eerste opvoeder.

- de lokale context waarin kinderen opgroeien

BK3_02.13.02

Subdoel 2

De leerlingen stellen vragen over de aanpak en gewoontes van het kind.

BK3_02.13.03

Subdoel 3

De leerlingen overleggen over de aanpak van het kind in de opvang.

BK3_02.13.04

Subdoel 4

De leerlingen vragen feedback aan ouders over de opvang.

BK3_02.13.05

Subdoel 5

De leerlingen luisteren actief naar bezorgdheden, klachten of problemen van ouders.

BK3_02.13.06

Subdoel 6

De leerlingen stellen ouders onderling aan elkaar voor.

BK3_02.13.07

Subdoel 7

De leerlingen stimuleren ontmoeting tussen ouders.

BK3_02.14

De leerlingen werken samen met anderen in functie van de kinderopvang.

- vormen van kinderopvang
- maatschappelijke functie van kinderopvang
- externen of organisaties betrokken bij de kinderopvang
- rol en werking van het Agentschap Opgroeien en Kind en Gezin
- activiteiten in de buurt

toepassen

BK3_02.15

12

De leerlingen stimuleren elk kind in zijn ontwikkeling.

analyseren

BK3_02.15.01

Subdoel 1

De leerlingen spelen in op datgene waarmee een kind bezig is.

BK3_02.15.02

Subdoel 2

De leerlingen moedigen kinderen aan tot iets nieuw.

BK3_02.15.03

Subdoel 3
12

De leerlingen bieden kinderen kansen om hun talenten te ontplooien.

- talenten en ondernemingszin van kinderen (0-12 jaar)
- ontplooiingskansen op de 4 ervaringsgebieden van het pedagogisch raamwerk

BK3_02.15.04

Subdoel 4
12

De leerlingen laten kinderen ruimte om dingen te ondernemen.

BK3_02.15.05

Subdoel 5

De leerlingen gaan op een stimulerende manier om met taal en meertaligheid.

BK3_02.16

9

De leerlingen organiseren en begeleiden eetmomenten.

creëren

BK3_02.16.01

Subdoel 1

De leerlingen bereiden (aangepaste) maaltijden voor kinderen.

- maaltijden voor kinderen: flesvoeding, baby- peutermaaltijden, lunch, vieruurtje
- voedingsbehoeften, voedingsvoorkeuren (inclusief culturele verschillen en opvattingen hieromtrent)
- aangepaste voeding, voedings- en dieetvoorschriften bij kinderen (inclusief intoleranties en allergieën)
- basisbereidingstechnieken voor eenvoudige bereidingen voor kinderen (0-12 jaar)

BK3_02.16.02

Subdoel 2
13

De leerlingen ondersteunen kinderen bij eetmomenten.

- eetmomenten als belevingsmomenten
- duurtijd van het eetmoment in functie van de behoeften van de kinderen

BK3_02.17

10

De leerlingen organiseren rust- en bewegingsmomenten.

creëren

BK3_02.17.01

Subdoel 1

De leerlingen bieden rust- en bewegingsmomenten aan.

- rust- en bewegingsmomenten voor kinderen (0 - 12 jaar)

BK3_02.17.02

Subdoel 2
13

De leerlingen ondersteunen kinderen bij rust- en bewegingsmomenten.

- de duurtijd van het rust- en bewegingsmoment in functie van de behoeften van de kinderen

BK3_02.18

De leerlingen organiseren activiteiten en een gevarieerde vrije tijd.

creëren

BK3_02.18.01

Subdoel 1
11

De leerlingen richten een stimulerende speelleeromgeving met interessante speelhoeken in voor kinderen.

- infrastructuur en uitrusting aangepast aan de ontwikkeling van de kinderen

BK3_02.18.02

Subdoel 2
11

De leerlingen bieden (ontwikkelingstimulerende) activiteiten met een bepaalde uitdaging of moeilijkheidsgraad aan en een gevarieerde vrije tijd aan op maat van kinderen.

- spelontwikkeling bij kinderen
- soorten spel: vrij en geleid spel

BK3_02.18.03

Subdoel 3

De leerlingen bieden kinderen inspraak- en keuzemogelijkheden.

BK3_02.18.04

Subdoel 4

De leerlingen spelen gericht mee met kinderen.

BK3_02.18.05

Subdoel 5

De leerlingen brengen iets vernieuwends in spel of activiteiten.

BK3_02.18.06

Subdoel 6
13

De leerlingen ondersteunen kinderen bij activiteiten, vrij spel of huiswerk.

- animatieve grondhouding

BK3_02.19

14

De leerlingen verzorgen de kinderen in functie van hun noden en behoeften.

toepassen

BK3_02.19.01

Subdoel 1

De leerlingen verschonen een luier (inclusief het verzorgen van de stuit).

BK3_02.19.02

Subdoel 2

De leerlingen staan in voor of ondersteunen bij de dagelijkse hygiënische verzorging van kinderen: reinigen van neus, ogen en mond en geven van een babybadje.

- verzorgingsmomenten als belevingsmomenten

BK3_02.19.03

Subdoel 3

De leerlingen meten lengte, gewicht en lichaamstemperatuur bij kinderen.

BK3_02.19.04

Subdoel 4

De leerlingen beschrijven de aandachtspunten bij medicatie voor kinderen.

BK3_02.19.05

Subdoel 5

De leerlingen gaan correct om met zieke kinderen.

- kenmerken, oorzaken en behandeling van enkele vaak voorkomende gezondheidsproblemen bij kinderen

BK3_02.19.06

Subdoel 6

De leerlingen geven advies over zindelijkheidsbegeleiding.

BK3_02.20 8
De leerlingen begeleiden de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment.
toepassen
BK3_02.20.01 Subdoel 1
De leerlingen begeleiden een wenperiode voor nieuwe kinderen.
BK3_02.20.02 Subdoel 2
De leerlingen begeleiden kinderen bij hun aankomst.
BK3_02.20.03 Subdoel 3
De leerlingen noteren de aan- en afwezigheden.
BK3_02.20.04 Subdoel 4
De leerlingen begeleiden kinderen bij het afhaalmoment.
BK3_02.20.05 Subdoel 5
De leerlingen vertellen aan ouders hoe de dag geweest is.
BK3_02.20.06 Subdoel 6
De leerlingen begeleiden kinderen bij transitiemomenten. • van thuis naar kinderopvang • van kinderopvang naar de kleuterklas • van buitenschoolse opvang naar de klas • educare

Samenhang minimumdoelen – leerplandoelen

In deze rubriek wordt een overzicht gegeven van alle specifieke minimumdoelen die van toepassing zijn voor deze studierichting (kolom 1 en 2).
In kolom 3 en 4 wordt aangegeven waar deze specifieke minimumdoelen opgenomen zijn in het leerplan.

- Specifieke minimumdoelen die ingedaald zijn als cesuurdoelen (in de studierichting van de tweede graad die een logische vooropleiding is voor deze studierichting in de derde graad) zijn terug te vinden in de derde kolom. Zij moeten niet meer aan bod komen in de derde graad (en bijgevolg ook niet meer geëvalueerd worden in de derde graad) maar ze zijn een belangrijk aandachtspunt om de beginsituatie van de leerling in kaart te brengen en te zorgen voor een gepaste begeleiding.
- Specifieke minimumdoelen die aan bod komen in de derde graad zijn terug te vinden in kolom 4.

De nummers in kolom 3 en 4 verwijzen naar het leerplandoel waar het specifiek minimumdoel letterlijk is opgenomen. Eventuele kenniselementen worden in het leerplandoel opgenomen, ofwel bij het specifiek minimumdoel zelf, ofwel bij de onderliggende subdoelen, ofwel via een combinatie.

Nummer specifiek minimum doel	Minimumdoel	Leerplandoel / subdoel 2de graad	Leerplandoel / subdoel 3de graad
Generieke doorstroomcompetenties			
01.01.01	De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met inhouden van minstens 1 wetenschapsdomein verbonden aan de studierichting.		WD3_01.01.01
Toegepaste gedragswetenschappen: psychologie			
14.03.01	De leerlingen lichten determinanten van gezondheidsgedrag en strategieën toe om gezondheidsgedrag van individuen en doelgroepen te bevorderen. • Individuele - en omgevingsstrategieën		WD3_14.03.01
14.03.02	De leerlingen lichten sociaal gedrag toe. • Sociaal gedrag: groepsprocessen, sociale beïnvloeding		WD3_14.03.02
14.03.03	De leerlingen analyseren de ontwikkelingspsychologische domeinen binnen verschillende levensloopfasen. • Fysieke ontwikkeling: (senso)motorische ontwikkeling • Cognitieve ontwikkeling: van sensomotorisch tot formeel-operationeel denken • Morele ontwikkeling • Socio-emotionele ontwikkeling: hechting en identiteit		WD3_14.03.03
Toegepaste gedragswetenschappen: pedagogiek			
14.04.01	De leerlingen passen (ortho)pedagogische modellen toe op concrete opvoedingssituaties met inbegrip van bijzondere contexten. • Risicofactoren en beschermende factoren op micro-, meso- en macroniveau die de opvoeding beïnvloeden met inbegrip van bijzondere contexten		WD3_14.04.01

[6] Maatschappij en welzijn, tweede graad dubbele finaliteit.

Samenhang 'doelen die leiden naar een of meer erkende beroepskwalificaties' – leerplandoelen

Nummer doel CD	Doel CD	Leerplandoel / subdoel
1	De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).	BK3_01.01
2	De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.	BK3_01.02
3	De leerlingen handelen economisch en duurzaam.	BK3_01.03
4	De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.	BK3_01.04
5	De leerlingen gaan op een positieve en opbouwende manier om met kinderen en volwassenen in functie van de opvang.	BK3_02.09
6	De leerlingen observeren het gedrag van kinderen, individueel en in groep, reflecteren en rapporteren hierover en stemmen hun handelen hierop af.	BK3_02.05 BK3_02.06 BK3_02.07
7	De leerlingen herkennen de sociale-emotionele behoeften van het kind en spelen hierop in.	BK3_02.11 BK3_02.11.01 BK3_02.11.02
8	De leerlingen begeleiden de kinderen bij hun aankomst en afhaalmoment.	BK3_02.20
9	De leerlingen organiseren en begeleiden eetmomenten.	BK3_02.16 BK3_02.01
10	De leerlingen organiseren rust- en bewegingsmomenten.	BK3_02.17
11	De leerlingen bieden activiteiten en een gevarieerde vrije tijd aan op maat van kinderen met inbegrip van het inrichten van een stimulerende speelomgeving.	BK3_02.18.01 BK3_02.18.02
12	De leerlingen stimuleren elk kind in zijn ontwikkeling en gaan daarbij uit van zijn talenten en ondernemingszin.	BK3_02.15 BK3_02.15.03 BK3_02.15.04
13	De leerlingen ondersteunen de kinderen bij al hun activiteiten.	BK3_02.16.02 BK3_02.17.02 BK3_02.18.06
14	De leerlingen verzorgen de kinderen in functie van hun behoeften met inbegrip van gezondheidsbevordering, ziektepreventie en levensreddend handelen.	BK3_02.19 BK3_02.04 BK3_02.10
15	De leerlingen stimuleren sociale vaardigheden tussen kinderen onderling en stellen grenzen.	BK3_02.12
16	De leerlingen werken samen met ouders en erkennen hen als eerste opvoeder.	BK3_02.13 BK3_02.13.01

Aanvullende onderliggende kennis De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.	**In leerplandoel / subdoel**
Dieet bij schoolgaande kinderen met inbegrip van invloed van culturele achtergrond en opvattingen	BK3_02.16.01
Garanderen van veiligheid bij schoolgaande kinderen	BK3_01.04.01
Lokale context waarin kinderen opgroeien	BK3_02.13.01
Ontwikkeling van het kind, van 0 tot 12 jaar, op fysiek, psychisch, sociaal-relationeel, emotioneel, communicatief, creatief en moreel vlak	WD3_14.03.03
Organisaties waarmee je in de kinderopvang samenwerkt	BK3_02.14
Pedagogisch raamwerk	BK3_02.09.01
Uitrusting, infrastructuur en interessante hoeken voor schoolgaande kinderen	BK3_02.18.01
Verschillende opvoedingsvisies	BK3_02.09.01
Vormen van kinderopvang	BK3_02.14

Concordantie beroepskwalificatie – leerplandoelen

In de derde graad dubbele finaliteit worden competenties van 1 of meerdere beroepskwalificaties/deelkwalificaties gerealiseerd. Met het oog op het uitreiken van een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties is het nodig te weten welke leerplandoelen verband houden met de competenties van de beroepskwalificatie.

Een concordantie tussen de leerplandoelen en de beroepskwalificatie(s) is terug te vinden op de website van het GO!.

Minimale materiële vereisten

Voor het realiseren van de leerplandoelen is er nood aan voldoende materialen en de nodige uitrusting opdat deze kwaliteitsvol kunnen gerealiseerd worden. Voor de school is het belangrijk dat ze in kaart brengt welke materialen en uitrusting er minimaal nodig zijn om de leerplandoelen te kunnen realiseren.
Deze materialen en uitrusting hoeven niet noodzakelijk op school aanwezig te zijn. De school kan immers ook gebruik maken van materialen en uitrusting die aanwezig zijn op andere locaties zoals bijvoorbeeld andere scholen, infrastructuur van de gemeente, bedrijven…

Op de GO! Navigator worden er, voor deze doelen waarvoor dit relevant is, suggesties gedaan met betrekking tot het in kaart brengen van de minimale materiële vereisten.

Vakkenkoppeling

De vakkenkoppeling is terug te vinden op de website van het GO! (rubriek leerplannen).

Pedagogisch – didactische ondersteuning

Een uitgebreide pedagogisch – didactische ondersteuning is terug te vinden in de GO! Navigator.